

Nr 109.

Av herr **Clason**, om vidtagande av vissa åtgärder beträffande Sveriges tullpolitik.

Om någonting bort bliva klart för oss genom det gångna världskriget och dess pågående efterverkningar, så är det vikten för ett folk att i största möjliga utsträckning vara självförsörjande. Icke vapnen avgjorde i själva verket striden, utan hungerblockaden. Och även nu efter freden har flerstades oförmågan av självförsörjning åsamkat de förut krigförande de svåraste lidanden och hotar somliga av dem med undergång.

Jämväl de folk, som stått utom vapenskiftet, hava fått göra liknande erfarenheter av självförsörjningens vikt. De besvärligheter, vårt folk haft att genomgå — dyrtiden, ransoneringssvårigheterna, kommissionsväldet med alla därav följande finansiella bryderier och enorma miljonförluster m. m. — ha alla bottnat i bristen på tillräckliga tillgångar i vårt eget land och den därav framtungna nödvändigheten att nödgas skaffa oss ersättning utifrån. Vi hade under årtionden före kriget vant oss att kunna göra detta utan svårigheter genom tryggade handels- och sjöfartsförbindelser med andra folk, och vi litade på, att rätten härtill var oss tillförsäkrad genom internationell folkrätt eller separata handelstraktater. Men folkrätten och traktaterna sönderrevos under kriget såsom spindelvävar, och våldsmakt i stället för rätt reglerade tillförseln.

Vi hava inga säkra utsikter att tillståndet före kriget skall på länge återvända. Vi måste tvärtom av olika skäl frukta motsatsen. På flera håll rasar ännu striden, delvis i vår omedelbara närhet. Även där detta icke är fallet, härskar en ytterlig varuknapphet. Världstillgångarna hava minskats i så hög grad, att varje enskilt land måste lida därav. Och även om tillgångar finnas i världsmarknaden, saknas alltjämt folk-

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 3 saml. 46 häft. (Nr 109—110.) 1

rättslig säkerhet för att den enskilda staten skall åt sitt folk kunna förskaffa den andel däri, som det kan önska. I många fall kommer detta att bero på andras godtycke. Den pågående fredskrisen manar sålunda, likasom förut världskriget, varje stat att i största möjliga utsträckning söka bygga på självförsörjningens upparbetande. Kravet, att vi framför allt måste lita till oss själva, är i detta nu i högsta grad aktuellt och lär länge komma att förbliva det. Och av vår ekonomiska självständighet blir vår politiska beroende.

En enskild person, som befunne sig i ett liknande läge, skulle känna sig omedelbart uppfordrad till största möjliga återhållsamhet gent emot onödiga utgifter. Samma förpliktelse åligger givetvis även riket. I all synnerhet bör den framträda i fråga om sådana utgifter, som direkt föra bort från självförsörjningens vägar, som förminska vår produktionskraft och som sänka vår ekonomiska förmåga gent emot andra länder. Hit hör bland annat vad som lägges ned på en obehörlig eller överdriven import.

I förevarande hänseende föreligger emellertid som bekant från den senaste tiden siffror, som, långt ifrån att ådagalägga den oundgängliga sparsamheten, tvärtom visa en i oroväckande grad stegrad import. Visserligen saknas i detta hänseende ännu uppgifter för hela år 1919, men redan vad som är bekant rörande införseln under det årets tio första månader, januari—oktober, talar ett synnerligen kraftigt språk. Såsom jämförelseled väljes därvid år 1913 eller sista året före världskriget, då ännu normala förhållanden rådde och således icke, såsom nu, alldeles särskilda omständigheter förelågo, som bort mana till importbegränsning.

De jämförande importsiffrorna för dessa båda perioder, å ena sidan hela år 1913, å andra sidan januari—oktober 1919, äro exempelvis för nedanstående varuslag följande:

	1913 hela året.	1919 jan.—okt.
Kvistar och blad, friska	35,958 kg.	62,409 kg.
Konjak	69,447 l.	299,595 l.
Whisky	55,630 l.	65,328 l.
Annat brännvin och sprit	6,477 l.	14,919 l.
Likör, annan än punsch eller munk-	42,019 l.	64,827 l.
Vin på fat:		
intill 14 % alkoholhalt:		
bordeaux	482,883 kg.	1,040,824 kg.

	1913 hela året.	1919 jan.—okt.
14 %—25 % alkoholhalt:		
madeira	425,215 kg.	1,233,234 kg.
portvin	549,629 »	1,133,951 »
spanskt	320,052 »	651,764 »
Vin på andra kärl än fat:		
bordeaux	70,944 »	214,868 »
Pälsverk:		
andra slag än av får etc.	13,557 »	22,500 »
Fälbvävnader av silke etc.	20,646 »	62,418 »
Vävnader av silke eller i förening med högst 15 % annat spånadsmaterial:		
kräpp	5,995 »	12,361 »
andra	84,835 »	393,011 »
Strumpstolsarbeten:		
av silke enbart eller i förening med andra material:		
andra (än vantar)	10,198 »	67,258 »
Kläder av helsiden:		
försedda med broderier	3,100 »	4,595 »
andra	4,304 »	5,981 »
Parfymmer	17,144 »	23,288 »

o. s. v.

Såsom synes utvisa de nu berörda artiklarna alla en avsevärd importstegring från 1913 till 1919, detta ehuru för 1919 ännu blott tio månader kunnat redovisas. I vissa fall — konjak, vissa viner m. m. — måste stegringen betraktas såsom enorm. Det är därvid ock att märka, att den mycket betydande höjningen 1919 icke, såsom måhända någon skulle kunna tro, beror på att tillförseln under de närmast föregående krigsåren varit stoppad och därför så att säga måst taga igen sig 1919. För konjak och bordeaux äro exempelvis importsiffrorna:

	Konjak, liter.	Bordeaux, kilogram.
1913	69,447	482,883
1914	72,576	451,750
1915	96,502	435,928
1916	95,600	681,169
1917	77,526	682,453
1918	96,114	468,806
1919 jan.—okt.	299,595	1,040,824

Redan de kända månaderna av 1919 redovisa alltså ett fullkomligt rekordartat språng i höjden. Icke heller är det så, att denna stegring med avseende på vissa vinsorter motsvaras av minskning med hänsyn till andra. Sammanföras i en grupp vin på fat, alla slag (statistiska varuförteckningen 186 A—D, 187 A—F), var importkvantiteten januari—november 1913 2,253,788 kilogram, men januari—november 1919 icke mindre än 4,906,363 kilogram.

De nu berörda varuslagen hava inom tull- och traktatkommittén vid ett försök till uppdelning av införselvarorna i de tre grupperna a) nödvändighetsvaror, b) umbärliga, ehuru jämförelsevis allmänt förbrukade varor, och c) lyxvaror samtliga hänförs till gruppen lyxvaror. De täcka emellertid naturligtvis icke på långt när denna grupp, vilken sammanlagt upptager över 140 rubriknummer i den statistiska varuförteckningen. Av dessa lyxvaror förete icke blott de här ovan särskilt nämnda, utan även många andra vare sig en anmärkningsvärd införselstegring från 1913 eller en i sig själv betydande importkvantitet, båda bevisande att vår import av dylika varor icke står i överensstämmelse med den ekonomiska hushållning som tidsläget kräver. Hit kunna räknas allehanda sidenvaror, spetsar, broderier, lyxföremål av olika slag, pälsverk, bijouterivaror m. m. Någon föreställning om importens stegring sedan 1913 av dylika varor kan man erhålla, då man finner, att *tullfria* lyxvaror 1913 importerades till ett värde av 246,628 kronor, men under januari—oktober 1919 till ett värde av icke mindre än 1,008,471 kronor — importen hade alltså mer än fyrdubblats —, och att för *tullbara* lyxvaror värdet 1913 steg till 28,053,283 kronor, men redan 1917 till 52,031,057 kronor. För 1919 finnas tyvärr icke ännu sammanfattande varuvärdesiffror, men att stegringen alljämt fortgått framgår därav, att medan *tullbeloppet* för dylika varor 1913 var 5,744,494 kronor och 1917 8,137,883 kronor, det under januari—oktober 1919 stigit till 11,582,695 kronor. Även dessa siffror understryka uppenbarligen kravet på åtgärder ägnade att hejda ifrågavarande importstegring.

Skall landet i så hög grad som möjligt bli självförsörjande, synes uppmärksamhet emellertid icke blott böra fästas vid de så kallade lyxvarorna utan även vid åtskilliga andra varugrupper, som under de senare åren blivit föremål för en särskilt kraftig importstegring. Det borde undersökas, om och i vilken utsträckning dylika varor, i stället för att importeras utifrån, kunna produceras inom landet, och åtgärder borde vidtagas för att främja en sådan produktion. Det är givetvis icke möjligt för en enskild motionär att här framlägga en detaljerad utredning. En jämförelse mellan de i serien »Statistiska meddelanden,

Manadsstatistik över handeln» befintliga införelsuppgifterna över perioderna januari—november 1913 och januari—november 1919 synes emellertid ägnad att giva vissa uppslag. När det av densamma framgår, att importen av exempelvis så gott som alla slag av maskiner, apparater och redskap m. m. har att uppvisa betydligt högre siffror 1919 än 1913, frågar man sig, om icke det ur olika synpunkter måste vara gagneligt att söka hejda den utländska importen och i stället stödja den inhemska produktionen. Det måste vara ett nationellt intresse att på sådant sätt öka arbetstillfällena härhemma och att hellre betala arbetslön till landsmän än till utlänningar. När införelsvärdet för t. ex. elektriska generatorer, motorer m. m. stigit från 1,763,400 kronor 1913 till 3,503,252 kronor 1919, för gruppen cigarrettmaskiner, kapsylmaskiner, ångmaskiner m. m. från 7,314,096 kronor 1913 till 15,780,608 kronor 1919, för valsverk m. m. från 3,820,963 kronor 1913 till 7,188,431 kronor 1919, för vältar, plogar m. m. från 1,815,556 kronor 1913 till 5,112,683 kronor 1919 o. s. v., och när för hela denna grupp av maskiner, apparater och redskap införelsvärdet på detta sätt från något över 20 miljoner kronor 1913 stigit till över 45 miljoner kronor 1919 — alla siffrorna avseende för båda åren dock blott månaderna januari till november — måste dessa siffror framkalla frågan, om vår nuvarande ekonomiska politik i tillräcklig grad stödjer det svenska arbetet, och var vi, om detta försvagas, skola taga pengar för att betala en alltjämt stegrad import. En införel av åkdon och fordon, som från ett värde av 2,766,817 kronor 1913 stigit till 16,837,024 kronor 1919, framkallar samma fråga.

Sak samma med vissa siffror avseende vår jordbruksnäring. Från synpunkten av önskvärdheten att landet så långt som möjligt må bli självförsörjande kan det icke anses tillfredsställande, att importen av fläsk stigit från ett införelvärde av 2,463,993 kronor under januari—november 1913 till icke mindre än 29,266,512 kronor under samma tid 1919, importen av kött från 1,731,683 kronor 1913 till 8,712,876 kronor 1919, av ost från 489,848 kronor 1913 till 1,275,785 kronor 1919, av naturligt smör från 171,618 kronor 1913 till 5,895,546 kronor 1919, av korn, omalet, från 8,400 kronor 1913 till 8,176,163 kronor 1919, och av malt från 850,889 kronor 1913 till 8,741,058 kronor 1919. Ej heller att införelsen av sirap och melass stegrats från 9,515,735 kronor 1913 till 16,592,999 kronor 1919, av raffinerat socker från 1,955,793 kronor 1913 till 7,570,126 kronor 1919 och av oraffinerat socker från 76,632 kronor 1913 till 1,847,592 kronor 1919. Den mycket betydande veteimporten har, efter ett så gott skördeår som 1919, ock varit ägnad

att påkalla uppmärksamhet. Även i fråga om dessa jordbruksprodukter framträder tydligt, huru föga ett dylikt beroende av stegrad införsel från utlandet låter sig förenas med önskvärdheten, att riket i den hårda världsålder, som nu är inne, må stå på egna ben.

Enligt min uppfattning ådagalägga de nu anförda förhållandena oavvisligt, att en förändrad importpolitik omedelbart bör tagas under omprövning. I vad mån denna bör utmynna i tullförhöjningar eller i andra åtgärder för att hejda en alltför svällande införsel måste tydligen bero på särskilt övervägande av de enskilda fallen. Det kan tänkas, att i vissa fall ett dylikt övervägande inom bevillningsutskottet lätt kan föranleda förslag, ägnade att leda till omedelbara beslut vid denna riksdag — exempelvis i fråga om lyxvaror borde detta icke stöta på alltför stora svårigheter. I andra fall blir måhända en mera ingående utredning nödvändig, och i åter andra tilläventyrs en hänvändelse till regeringen att begagna sin rätt att pålägga provisoriska tullavgifter. En gynnsam omständighet för vidtagande redan denna riksdag av nödiga åtgärder ligger givetvis däri, att den svensk-tyska handels- och sjöfarts-traktaten för närvarande endast är prolongerad till den 1 april 1920, och att vårt land alltså från den dagen äger full handlingsfrihet rörande det stora flertalet handelsvaror. Starka skäl tala själfallet för, att icke det tillfället försittes. Det måste ock vara önskvärt, att riksdagen därvid äger full rörelsefrihet att välja mellan de utvägar, som kunna i olika fall befinnas lämpliga.

Med hänsyn härtill tillåter jag mig giva mitt yrkande den allmänna räckvidd,

att riksdagen måtte besluta sådana åtgärder i fråga om rikets tullpolitik, som må finnas ägnade att hejda en icke önskvärd import, stärka vårt näringsliv, hämma en skadlig utländsk konkurrens och öka landets förmåga av självförsörjning.

Stockholm den 22 januari 1920.

Sam. Olason.